

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ



247437

การทบทวนข้อมูลการประสมอันตรายนและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน  
จากข้อมูลกองทุนเงินทดแทนในประเทศไทย

นายสุทธิพัฒน์ วงศ์วิทย์โชติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอาชีวเวชศาสตร์ ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและส่งเสริม

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ฉบับที่หนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

600252311

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ



247437

การทบทวนข้อมูลการประสบนันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน  
จากข้อมูลกองทุนเงินทดแทนในประเทศไทย

นายสุทธิพัฒน์ วงศ์วิทยวิโชติ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอาชีวเวชศาสตร์ ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



5 1 7 4 8 4 2 8 3 0

RECONSIDERATION OF OCCUPATIONAL INJURY AND ILLNESS OF WORKER'S COMPENSATION  
FUND IN THAILAND.

Mr. Suttipat Wongvitvichot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Science Program in Occupational Medicine

Department of Preventive and Social Medicine

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การทบทวนข้อมูลการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจาก  
การทำงานจากข้อมูลกองทุนเงินทดแทนในประเทศไทย

โดย

นาย สุทธิพัฒน์ วงศ์วิทยวิโชติ

สาขาวิชา

อาชีวเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

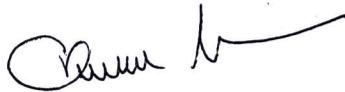
ศาสตราจารย์นายแพทย์ พรชัย สิทธิศรีณย์กุล

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

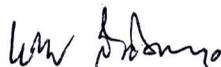


..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์  
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ อติศร ภัทราดุลย์)

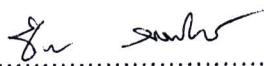
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล)



..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก  
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ พรชัย สิทธิศรีณย์กุล)



..... กรรมการ  
(อาจารย์นายแพทย์ ชีระ วรรณารัตน์)



..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย  
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ สุรศักดิ์ บุรณตรีเวทย์)

สุทธิพัฒน์ วงศ์วิทยวิโรจน์ : การทบทวนข้อมูลการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจากข้อมูลกองทุนเงินทดแทนในประเทศไทย. (RECONSIDERATION OF OCCUPATIONAL INJURY AND ILLNESS OF WORKER'S COMPENSATION FUND IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.นพ.พรชัย สิทธิศรีธัญกุล, 110 หน้า.

247437

การศึกษาเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาอัตราอุบัติการณ์การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และเปรียบเทียบลำดับของอัตราอุบัติการณ์และลำดับของจำนวน เพื่อหาลักษณะของการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานที่สำคัญ ข้อมูลมาจากรายงานสถิติของสำนักงานประกันสังคมประจำปี 2551. ผู้ประสบอันตรายและเจ็บป่วยทั้งหมด 176,502 ราย และผู้ประกันตนทั้งหมด 8,773,131 ราย

ผลการศึกษาพบว่าอัตราอุบัติการณ์การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเท่ากับ 20.1 รายต่อผู้ประกันตน 1,000 รายต่อปี อัตราตาย 0.07 รายต่อผู้ประกันตน 1,000 รายต่อปี ผู้ประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและอายุ 20-44 ปี ช่วงอายุ 15-19 ปี มีอัตราอุบัติการณ์สูงที่สุด กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีการประสบอันตรายและเจ็บป่วยมากที่สุด แต่จังหวัดสมุทรปราการมีอัตราอุบัติการณ์สูงที่สุด อุตรดิตถ์มีอัตราตายสูงสุด ประเภทกิจการที่ประสบอันตรายและเจ็บป่วยมากที่สุดคือผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะ กิจการย่อยคือการก่อสร้าง แต่การผลิตโลหะชั้นมูลฐานมีอัตราอุบัติการณ์สูงที่สุด ลำดับของจำนวนและลำดับของอัตรา มีความแตกต่างกัน การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานสาเหตุเกิดจากวัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง (ร้อยละ 23.5) อวัยวะที่ได้รับอันตราย คือ นิ้วมือ (ร้อยละ 27.9) ตำแหน่งงานที่ประสบอันตรายมากที่สุดคือพนักงานขายของหน้าร้าน และสาธิตสินค้า (ร้อยละ 7.8) สมุทรปราการ สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานครเขตพื้นที่ 7 เป็นพื้นที่ที่มีทั้งจำนวนและอัตราอุบัติการณ์สูงที่สุด ประเภทกิจการที่ประสบอันตรายมากที่สุดในจังหวัดสมุทรปราการ คือ การหล่อหลอมกลึงโลหะ ในจังหวัดสมุทรสาคร คือ การผลิตเครื่องดื่ม อาหาร ในจังหวัดกรุงเทพมหานครเขตพื้นที่ 7 คือ บั๊มโลหะ

สรุปผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การนำเสนอข้อมูลการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเมื่อพิจารณาข้อมูลอัตราอุบัติการณ์/อัตราตาย และรูปแบบการรายงานให้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน สามารถช่วยระบุปัญหาที่สำคัญในแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนป้องกัน และลดจำนวนและอัตราการประสบอันตรายและเจ็บป่วยจากการทำงานในอนาคต

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม  
สาขาวิชา อาชีวเวชศาสตร์  
ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อผู้คิด..... *ศ.นพ.พรชัย สิทธิศรีธัญกุล*  
ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... *นพ. สิทธิชัย*

# # 5174842830 : MAJOR OCCUPATIONAL MEDICINE

KEYWORDS: Occupational injury and illness / Worker's Compensation Fund /Incidence rate

SUTTIPAT WONGVITVICHOT : RECONSIDERATION OF OCCUPATIONAL INJURY AND ILLNESS OF WORKER'S COMPENSATION FUND IN THAILAND. THESIS ADVISOR : PROF.PORNCHAI SITHISARANKUL M.D., M.P.H., Dr.PH., 110 pp. **247437**

This descriptive study aimed to determine the incidence rate of occupational injury and illness and compare between count rank and rate rank, in order to reveal characteristics of occupational injury and illness. Data was derived from annual report of Social Security statistics in 2008. Total number of occupational injury and illness was 176,502 persons and total number of insured persons was 8,773,131 persons.

The result showed that incidence rate was 20.1 persons per 1,000 insured persons per year. Mortality rate was 0.07 persons per 1,000 insured persons per year. Occupational injury and illness were mostly suffered by male, 20-44 year olds. However, workers aged 15-19 year olds had the highest incidence rate. Bangkok Metropolitan had the highest count but Samut Prakan had the highest rate. Uttaradit had the highest mortality rate. The highest count in type of business was found in metal production, while construction was the highest sub-type. However, the highest rate was in manufacturing of basic metals. Count rank and rate rank were different. Cut or wounded by sharp materials was the most frequent cause of occupational injury and illness (23.5%). Fingers were the most frequent body part to be injured (27.9%). Shop salespersons and demonstrators accounted for the highest number of occupational injury and illness (7.8%). Samut Prakan, Samut Sakorn and Bangkok Metropolitan area 7 bore the highest count rank and rate rank. The most frequent type of business of occupational injury and illness in Samut Prakan was metal foundry, in Samut Sakorn was food and beverage manufacturing, in Bangkok Metropolitan area 7 was metal pumping.

In conclusion, this study shows that the data presentations of occupational injuries and illnesses, when considered incidence/mortality rate and format of reports with according factors, can help to specify important problems in each area more clearly. This will lead to more effective plans for prevention and control of occupational injuries and illnesses in the future.

Department : Preventive and Social Medicine. Student's signature..... *Suttipat Wongvitvichot*  
Field of study : Occupational Medicine. Advisor's signature..... *Pornchai Sithisarankul*

Academic year : 2010

## กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาขอขอบคุณศาสตราจารย์นายแพทย์พรชัย สิทธิศรัณย์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์นายแพทย์สุรศักดิ์ นูรณ์ตรีเวทย์ ที่ได้ให้คำแนะนำแก้ไข ปรับปรุง และให้ความรู้ รวมถึงข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์นายแพทย์นรินทร์ หิรัญสุทธิกุล ประธานคณะกรรมการสอบ และ อาจารย์นายแพทย์ธีระ วรรณารัตน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบ รวมถึงให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวของผู้เขียน ที่ได้คอยอบรม เลี้ยงดู ให้กำลังใจอยู่เสมอ และให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม คุณสุรัสวดี จันทรัตน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ คุณ อัญชญา พงษ์หิรัญเจริญ คุณรุ่งนภา ทองเมือง และคุณนิตยา เสนีย์มโนมัย นักวิชาการฝ่ายกำหนดอัตราเงินสมทบ สำนักงานกองทุนเงินทดแทน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
<b>บทที่ 1 บทนำ.....</b>	<b>1</b>
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	5
<b>บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....</b>	<b>7</b>
คำนิยามของการประสบอันตรายและคำที่เกี่ยวข้อง.....	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับความปลอดภัย.....	9
การคำนวณค่าสถิติการประสบอันตราย.....	12
หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานใน ประเทศไทย.....	13
กองทุนเงินทดแทนในประเทศไทย.....	15
สถานการณ์ข้อมูลการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20

	หน้า
<b>บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....</b>	25
รูปแบบการวิจัย.....	25
ประชากร.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
<b>บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....</b>	28
ข้อมูลจำนวนผู้ประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน และจำนวนผู้ประกันตนทั้งหมด.....	28
ข้อมูลอัตราอุบัติการณ์การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน.....	36
ข้อมูลลำดับของจำนวนและลำดับของอัตราอุบัติการณ์การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน.....	44
ข้อมูลประเภทกิจการย่อยของกองทุนเงินทดแทน.....	72
ข้อมูลลักษณะการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน.....	74
<b>บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....</b>	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ.....	91
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ.....	92
<b>รายการอ้างอิง.....</b>	94
<b>ภาคผนวก.....</b>	98
ภาคผนวก ก แบบเก็บข้อมูล.....	99
ภาคผนวก ข ตารางแสดงข้อมูลการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามประเภทกิจการย่อย และจำนวนลูกจ้างทั้งหมด.....	103
<b>ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....</b>	110

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงบุคคลที่ยกเว้นการขึ้นทะเบียนตามกฎหมายประกันสังคมและกฎหมาย เงินทดแทน.....	16
2.2	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั่วโลก.....	20
2.3	แสดงอัตราการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั่วโลก.....	21
4.1	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำแนกตาม จังหวัด/พื้นที่และความรุนแรง และจำนวนผู้ประกันตน.....	29
4.2	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำแนกตาม ช่วงอายุและความรุนแรง และจำนวนผู้ประกันตน.....	33
4.3	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำแนกตาม ช่วงอายุและความรุนแรง และจำนวนผู้ประกันตน เฉพาะเพศชาย.....	34
4.4	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำแนกตาม ช่วงอายุและความรุนแรง และจำนวนผู้ประกันตน เฉพาะเพศหญิง.....	34
4.5	แสดงจำนวนการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำแนกตาม ประเภทกิจการและความรุนแรง และจำนวนผู้ประกันตน.....	35
4.6	แสดงอัตราอุบัติเหตุ/อัตราตายจากการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจาก การทำงาน จำแนกตามจังหวัด/พื้นที่และความรุนแรง.....	37
4.7	แสดงอัตราอุบัติเหตุ/อัตราตายจากการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจาก การทำงาน จำแนกตามช่วงอายุ เพศ และความรุนแรง.....	41
4.8	แสดงอัตราอุบัติเหตุ/อัตราตายจากการประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจาก การทำงาน จำแนกตามประเภทกิจการและความรุนแรง.....	43
4.9	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างลำดับของจำนวนและลำดับของอัตราอุบัติเหตุ การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทุกกรณี จำแนกตาม จังหวัด/พื้นที่.....	44
4.10	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างลำดับของจำนวนและลำดับของอัตราอุบัติเหตุ การประสบอันตรายและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานกรณีร้ายแรง จำแนกตาม จังหวัด/พื้นที่.....	47



ตารางที่		หน้า
4.23	แสดงดัชนีป้องกัน และลำดับของดัชนีป้องกันการประสบอันตรายและเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานกรณีตาย จำแนกตามช่วงอายุ.....	69
4.24	แสดงดัชนีป้องกัน และลำดับของดัชนีป้องกันการประสบอันตรายและเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานทุกกรณี จำแนกตามประเภทกิจการ.....	70
4.25	แสดงดัชนีป้องกัน และลำดับของดัชนีป้องกันการประสบอันตรายและเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานกรณีร้ายแรง จำแนกตามประเภทกิจการ.....	71
4.26	แสดงดัชนีป้องกัน และลำดับของดัชนีป้องกันการประสบอันตรายและเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานกรณีตาย จำแนกตามประเภทกิจการ.....	71